

חובת דיווח מורחבת, תכנוני מס ועמדות מס חייבות בדיווח

רו"ח אריה דן

בנוסף, מוטל על הנישום "קנס גירעון" בשיעור של 30% מסכום הפחתת המס הבלתי מוצדקת, כלומר מהגירעון (ההפסד) שנוצר לרשות המס עקב תכנון המס הלא נאות שבוצע.

תיקון 215 לפקודת מס הכנסה

לאחרונה הורחבה והוקשחה עמדת רשות המיסים לגבי תכנוני המס, ופורסם תיקון משמעותי לחוק הטבות במס וייעוץ במס (תיקוני חקיקה). בתיקון 215 לפקודת מס הכנסה נקבעו התנאים והסכומים אשר לגביהם חלות ההוראות.

התיקון הנ"ל מחייב את הנישום החל מהדוחות שיגיש לשנת 2017 לדווח על פעולות שביצע בהתאם לחוות דעת שקיבל, שאינן תואמות או סותרות את עמדת רשות המיסים התיקון מגדיר חוות דעת ככזו שנערכה בכתב, ניתנה כנגד שכר טרחה, נחתמה על ידי נותן חוות הדעת ויוצרת אצל הנישום יתרון מס, הימנעות, דחיית המס והפחתה או הקלה בגובה המס שאמור לשלם.

בהתאם לחוק, פרסמה רשות המיסים את רשימת עמדותיה בחוקי המס השונים. את העמדות החייבות בדיווח (הרשות מעדכנת אותן מדי שנה) ואת הטפסים הנדרשים לדיווח הנ"ל חובה עלינו להגיש בתוך 60 ימים מתום שנת המס שבה ננקטה העמדה החייבת בדיווח.

לסיכום, קיימת בציבור ביקורת לא מועטה בדבר רשימת העמדות החייבות בדיווח תכנוני המס. זאת, נוכח הפגיעה האפשרית בזכות היסודית של כל אזרח (נישום) לתכנן את צעדיו באופן חוקי ושיביא לחיסכון מקסימלי בחבות המס שלו.

עיקר מטרתם של תכנוני המס המתבצעים היא להפחית את חבות המס שבה אנו הנישומים מחויבים או לגרום לאי תשלום המס כלל (הימנעות). לעיתים מדובר במהלכים בלתי נאותים ואגרסיביים.

תכנון מס "אגרסיבי" מאופיין בעיקר בכך שלפעולה שבוצעה אין בסיס כלכלי אמיתי ואיתן, והיא גורמת להפחתת המס בצורה קיצונית לעומת המצב שבו לא הייתה מבוצעת ואין לה גילוי בדוחות המס של הנישום.

דוגמאות לתכנוני מס נפוצים

- העברת רווחים בין חברות ועסקים באמצעות "דמי ניהול" שמגדילים את ההוצאה אצל "מקבל השירות" וגורמים להקטנת חבות המס.
- רכישת חברות ועסקים שבהם הפסדים צבורים במטרה לקזזם כנגד עודפים או רווחים חייבים במס שבעסקנו.
- התאגדות בחו"ל או החזקה של תושב ישראל בחברה זרה, שאינה חתומה עם ישראל על אמנת מס, וששיעור המס בה נמוך משמעותית וביצוע פעילות עסקית דרכה.

לפני כעשור ובמטרה להיאבק באותם "תכנוני מס אגרסיביים" תיקנה רשות המיסים את החוק ונקבעו תקנות המחייבות גילוי לרשימת פעולות המהוות תכנון מס אגרסיבי החייבות בדיווח. כמו כן נקבעו הכללים והנהלים לגבי אופן הדיווח, מועדם והיקפם.

בין היתר נוספו בחוק מע"מ, בפקודת מס הכנסה ובחוק מיסוי מקרקעין סעיפים שמאפשרים לרשות המיסים לקבוע שמדובר בפעולה מלאכותית שמטרתה הייתה להימנע או להפחית את המס ולהתעלם מהפעולות או מתכנון המס המסוים שביצענו. נישום שישתיר ולא ידווח על תכנון המס שביצע, ללא סיבה מספקת, יוגדר כעברין פלילי.